

השפעות הטבות המס ליצואנים על הכלכלה הישראלית

צבי הרקוביץ ואביחי ליפשיץ

שולחן עגול של מכון אהרון למדיניות כלכלית

המרכז הבינתחומי הרצליה

1.11.2015

- ניתוח מאקרו-כלכלי כמותי של שינויי מדיניות לגבי החוק לעידוד השקעות הון.

- נדון בשני שינויי מדיניות אלטרנטיביים:

1. "ביטול החוק", תוך השארת שיעור המס הסטטוטורי ברמה הנוכחית.

2. "פיזור הטבות המס" תוך שמירה על אותה רמה של תקבולי מסים.

השוואה זו מאפשרת להעריך את ההשלכות המאקרו כלכליות של החלטות ממשלה שונות. הממשלה יכולה להחליט להפנות את סכומי הטבות המס שמתפנים להגדלת ההוצאה (מדיניות 1), או לפזר הטבות אלה בין החברות בלבד (מדיניות 2). שתי אפשרויות אלה הן הקצוות של קשת רחבה של אפשרויות.

- המחקר מבוסס על מודל מאקרו-כלכלי, אותו נתאר כאן בקווים כלליים.

אפיון החוק לעידוד השקעות הון לצורך הניתוח הנוכחי

- הטבות מס לפירמות המייצאות לפחות 25 אחוז מתפוקתן:

– מס חברות מוקטן: 15 אחוז במקום 26.5 אחוז.

– פחת מואץ: 200 אחוז השיעור הרגיל עבור מכונות וציוד, ו-400 אחוז עבור מבנים.

- הטבות אלה יוצרות אפליה במיסוי לטובת פירמות מייצאות.

- מה מאפיין פירמות מייצאות? הן נוטות להיות יעילות יותר.

- לכן, החוק מפלה לטובה פירמות יעילות יותר בממוצע.

- הניתוח הנוכחי לא מתייחס לאפשרות שהייצוא גורם לשיפור ביעילות. נחזור לנקודה הזאת בסוף.

תיאור כללי של המודל

- המודל מבוסס על המסגרת של Melitz (2003). מסגרת זו היא המובילה היום בניתוח של שאלות של ייצוא מול שיווק מקומי, כאשר פירמות מחליטות של כניסה ויציאה.
- קיימת הוצאה קבועה לייצא לכל שוק בחו"ל: פירמה יעילה יותר תייצא באופן רווחי לשווקים רבים יותר.
- הפירמות המייצאות הן היעילות בין ענפי המוצרים הסחירים. אולם, הן לא בהכרח יעילות יותר מפירמות בענפי המוצרים הבלתי סחירים.
- המודל מכויל לנתוני המשק הישראלי, כולל התפלגות הייצוא בתעשייה על פי גודל הפירמות.

דיון על השפעת החוק

החוק משפיע על המשק בשני אפיקים:

- הורדת מס החברות הממוצע.
- יצירת עיוותים בעקבות האפליה במיסוי.

○ הורדת המס הממוצע מעודדת כניסה של פירמות נוספות וכך היא מעלה את התוצר.

כמו-כן, היא מעלה את השכר ואת הפריזון.

○ יצירת עיוותים משני סוגים:

– בין סקטורים:

הענפים הסחירים גדלים יחסית לענפים הבלתי סחירים.

– בתוך הסקטור הסחיר:

אפליית מחירים לטובת חו"ל ותשלום ההוצאות הקבועות כדי להגיע ל- 25 אחוז ייצוא.

נחזור ל-2 צעדי המדיניות

לפני הדיון הכמותי – נעריך את ההשלכות של 2 צעדי המדיניות:

- **ביטול החוק** – שתי השפעות מנוגדות על התוצר:
 - האחדת שעורי המס מבטלת את העיוותים: עלייה בתוצר.
 - העלאת שיעור מס החברות הממוצע: ירידה בתוצר.
 - השפעה נטו לא ברורה מראש.
- **פיזור ההטבות** – השפעה אחת דומיננטית על התוצר:
 - האחדת שעורי המס מבטלת את העיוותים.
 - אין כמעט שנוי בשיעור המס הממוצע.
 - השפעה חיובית על התוצר.

תוצאות הסימולציה של צעדי המדיניות

השוואת מצבים עמידים

- **ביטול החוק:** כל הפירמות משלמות כעת 26.5 אחוז מס – התקבולים מוחזרים לציבור (ההוצאה גדלה).

אחוזי שינוי

תמ"ג	סך המסים	שכר	פריון העבודה	שע"ח הריאלי
-5.5	4.1	-5.8	-5.7	0.4

– התוצר אמור לרדת בשיעור חד, ולהישאר מתחת למגמה בשיעור זה.

– שינויים באטרקטיביות של הפעילות במשק לעומת פעילות בחו"ל : אם פירמות עוזבות לחו"ל, הירידה בתוצר אמורה להיות גדולה יותר. גמישות הירידה בפעילות ביחס להיקף העזיבה: 0.6

- **פיזור ההטבות:** החלפת ההטבות הקיימות במס חברות אחיד – סך תקבולי המסים ללא שינוי.
- שיעור המס האחיד: 16.7 אחוז.

אחוזי שינוי

תמ"ג	סך המסים	שכר	פריון העבודה	שע"ח הריאלי
1.04	0.0	0.97	1.03	1.51

– תרחיש זה מבטא את היתרונות נטו של ביטול העיוותים (ללא שנוי במס הממוצע). התוצר אמור לעלות בשיעור של כאחוז מעל המגמה באופן קבוע.

– במקרה זה, לא ברור אם יהיה שנוי באטרקטיביות של המשק לעומת פעילות בחו"ל. המס עולה לחברות שהיו מוטבות, אבל יורד לחברות האחרות.

סיכום

- התוצאות מבציעות על ירידה חדה בפעילות הכלכלית אם ביטול האפליה במיסוי שבחוק לעידוד השקעות הון משאיר את המס הסטטוטורי ברמה הנוכחית. לעומת זאת אם הטבות המס מפוזרות על פני כל הפירמות, הפעילות הכלכלית עולה.
- הניתוח הנוכחי לא מתייחס לאפשרות שהתחרות בשוקי חו"ל מלווה ביצירת ידע. אם כן, סביר שתהיה השפעה חיצונית חיובית. אולם, במקרה זה עדיף לסבסד ישירות את הייצוא.

תודה